

Mitt tema är förändringar i yrkesrollen

- Jag behandlar frågan på basis av Diakoni - yrkeshögskolans projekt om kvalitativa prognoser för utbildningsstyren (1.9.2012 – 31.10.2013) .
- Projektets mål var att utarbeta en modell för inläarning i arbetet och för genomförandet av praktik som främjar inläarning i arbetet och förkovrar yrkeskunskapen.

Marjo Kolkka, Diakonia-
ammattikorkeakoulu, 20.3.2014

1

Synvinkeln förändras...

- Eftersom man inte ens i ljuset av prognoser tydligt kan gestalta nya strukturer, men nog utmaningar, så behandlar jag här förändringar i yrkesrollerna ur en kompetens-synvinkel.

Marjo Kolkka, Diakonia-
ammattikorkeakoulu, 20.3.2014

2

Begreppens diversitet

- **Sektoröverskridande arbete**

- Att överskrida gränserna mellan olika utbildningssektorer och att sammanlänka olika kompetenser för att nå de gemensamma målen
- Ofta även verksamhet som förenar administration och olika vetenskapsgrenar

- **Yrkesövergripande arbete**

- Enligt Pärnä (2012) är det typiskt för postmoderna professioner att man i allt högre grad värderar praktisk kunskap (t.ex. Metteri 2012), en holistisk syn på kundens situation och ett krav på ett yrkesövergripande grepp.
- Anne Edwards (2010) använder begreppet expertisens relationella vändning (relational turn in expertise), med vilken hon avser, att **en enskild profession eller en enskild professionell blir en expert enbart i relation till andra professionella och som en del av en samverkanspraxis.**

Marjo Kolkka, Diakoniamattikorkeakoulu, 20.3.2014

3

Marjo Kolkka, Diakoniamattikorkeakoulu, 20.3.2014

4

Underliggande orsaker är globala och samhälleliga utvecklingslinjer och ett arbetsliv i förändring

- **Finland är del av den globala världen**
  - teknologi, befolkningen åldras, månkulturell, miljöproblem, EU-lagstiftning, global ekonomi...
- **Förändringar i serviceproduktionen i Finland**
  - Välfärdsstatens alternativa framtidsbilder, sociala skillnader, individualisering, förändringar i omsorgsrelationen, förändringar i arbetslivet ...

Marjo Kolkka, Diakonia-
ammattikorkeakoulu, 20.3.2014

5

Yrkesövergripande och sektorövergripande begrepp i vars kärna vi finner:

- Etik och reflektivitet
- Samhällelig läskunnighet
- Dialogutmaningen är en nödvändig förutsättning för ett kundorienterat arbete => yrkesövergripande inbegriper kundens erfarenhetskunskap och expertis över sitt eget liv (jmf. Pärnä 2012)
- Matchningen mellan kundens egen kunskap och yrkeskunskapen => för uppkomsten av förtroende.
- Att göra yrkeskunskapen synlig => kritisk reflektion (kunderna, samarbetsparterna samt arbetstagaren osv.)

Marjo Kolkka, Diakonia-
ammattikorkeakoulu, 20.3.2014

6

Hurudan är den värld som vi i framtiden arbetar i:

Fönster, skenarier som forskningsprocessen har producerat:

Marjo Kolkka, Diakoniamattikorkeakoulu, 20.3.2014

7

SCENARIO	SAMHÄLLE	KUND	KOMPETENS	TJÄNSTER
OUTLET	Hänvisar ur det moderna samhällets utgångspunkter till den social-liberalistiska samhällsideologin. Omfattande sociala rättigheter.	Objekt, approachen utgår från individen. Medlem av välfärdsstaten. Det är svårt att finna tjänster.	Arbetstagaren är den vise, en expert – expertisen är inte delad	Långa remisskedjor, expertorienterad
BULEVARD	Återspeglar en liberalistisk och nyliberal samhällsideologi. Differentierade marknader. Fara för att välfärdstjänsterna marginaliseras	1. Tjänsteanvändaren. Fri och autonom aktör på marknaden. 2. Utnyttjar marginella samhällstjänster	Arbetstagaren är specialiserad. Utgår från individen, bygger på förtroende	Ett eget val förutsätter betalningsförmåga. Betalningsoförmågenhet ger marginella tjänster
SERVICE-SATELLIT	Återspeglar en republikansk samhällsideologi, människan är aktiv och äger skyldigheter. Betonar gemenskap.	Kunden är jämlik. Erfarenheterna och kunskapen delas. Detta skapar en gemensam kompetens och en gemensam förståelse.	Betonar nätverkskompetens och förmåga till förändring och att inhämta information. Kunskapen är delad och bygger på	Urval enligt servicebehov, modell med fler producenter

SCENARIO	SAMHÄLLET	KUNDEN	KOMPETEN	TJÄNSTER
DYNAMO	Återspeglar en republikans samhällsideologi. Samhället är ansvarsskyldig till sina medborgare, men möjliggör och förutsätter att medborgarna personligen är delaktiga.. Gemenskapskänslan är en stor resurs.	Grunden är en holistisk människosyn. En kund En kundorienterad modell, var man i ett jämlikt möte delar erfarenhet och kunskap. Kunden är delaktig i hela serviceprocessen. På basis av en gemensamt skapad syn skapar man det bästa möjliga alternativet för kunden. Erfarenhet och kunskap är viktigt	Arbetstagaren har en stark kunskapsbas. Praxisen utvecklas med ny kunskap och man kan använda Erfarenhetskunskap. Nätverkskunnande är viktigt. En professionell har en förmåga för dialog och samarbete. Ledarskapet stöder arbetet och dess utvecklande => dialektik	Produceras kostnadsmedvetet och med flere producenter. Basen är en branschövergripande expertis och kundens aktivitet och ansvar .

Marjo Kolkka, Diakoniammattikorkeakoulu, 20.3.2014

9

FUNDERINGAR OM KOMPETENS

- **Branschövergripande kompetens**
  - En dialektisk utveckling av kompetensen och dess betydelse i ny slags servicekunnande
- **Att agera på gränssnitten och tillsammans**
  - Skapar möjliggör det förstnämnda att realiseras, men förutsätter vilja och möjligheter till skapande samarbetsbaserade lösningar (möjligheter för frivillig- och medborgarverksamhet, jämbördighetsstöd, den tredje ålderns resurser/kompetensutnyttjande)
  - **Kundens delaktighets**
  - Delaktigheten kulminerar med att man blir hörd och att man har verkliga möjligheter att påverka
- **Informationssystem som fungerar och som kan utnyttjas**
  - Man samlar rikligt med material om kunderna.. Materialet används slumpmässigt. Utmaningen är att skapa en verksamhetspraxis, var man med kundens tillstånd kan agera i de samarbetsstrukturer som hon/han valt.
  - Detta utmanar även utvecklingsarbetet av informationssystemens tekniska och kundprocesser så att det sker samtidigt.
- **Samhällelig läsförmåga**
  - Ett analytiskt och utvecklande förhållande till arbetet
  - Ansvar och vidareförande av frågorna
  - Samhällelig påverkan

Marjo Kolkka, Diakonia-
ammattikorkeakoulu, 20.3.2014

11

http://youtu.be/P_NQhzbFP6k

En utbildning är inte högklassig om den producerar professionella som tänker och agerar på samma sätt, utan självständigt tänkande, modiga, ansvarsfulla och skapande kunniga människor. Deras styrka är en samhällelig läskunnighet.

Marjo Kolkka, Diakonia-
ammattikorkeakoulu, 20.3.2014

12

Källor och litteratur:

- Katisko, Marja; Kolkka Marjo ja Vuokila-Oikonen Päivi 2014 (tulossa julkaisuun/ OPH) Moniammatillinen ja monialainen osaaminen kuntoutus-, liikunta-, sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa. Malli työssäoppimisen ja ammattitaitoa edistävän harjoittelun toteutusta varten
- Kokka M., Karjalainen A. 2013: Maailman osaavin kansa – Koulutuksellinen tasa-arvo on poliittinen ja pedagoginen kysymys. Teoksessa Mahlamäki-Kultanen s., Hämäläinen T., Pohjonen P. & Nyyssölä K. (Toim.) 2013. Maailman osaavin kansa 2020 – Koulutuspolitiikan keinot, mahdollisuudet ja päämäärät. Koulutustutkimusfoorumin julkaisu.. Opetushallituksen raportteja ja selvityksiä 2013:8. Tampere: Yliopistopaino. 50–67.
- Isoherranen K. 2012, Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Akateeminen väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitos. Helsingin yliopisto
- Metteri, A. 2012. Hyvinvointivaltion lupaukset, kohtuuttomat tapaukset ja sosiaalityö. Acta Universitatis Tamperensis 1778. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print
- Pärnä K. 2012. Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina. Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet.. Sarja-ser C osa-Tom. 341. Scripta Lingua Fennica Edita. Turun yliopiston julkaisuja.
- Vuokila-Oikkonen P. & Janhonen, S. 2005. Kertomukset oppimisessa. Teoksessa Janhonen S & Vanhanen-Nuutinen L (toim.) 2005. Kohti asiantuntijuutta. Oppiminen ja ammatillinen kasvu sosi-aali- ja terveysalalla. WSOY.